

24 Απριλίου, 1990

[ΚΟΥΡΡΗΣ, Δ/στής]

ΑΝΑΦΟΡΙΚΑ ΜΕ ΤΟ ΑΡΘΡΟ 146 ΤΟΥ ΣΥΝΤΑΓΜΑΤΟΣ

1. ΑΝΔΡΟΥΛΛΑ ΤΟΓΚΙΔΟΥ,
2. ΘΕΟΔΩΡΟΣ ΤΟΓΚΙΔΗΣ,
ΩΣ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΤΕΣ ΤΗΣ ΠΕΡΙΟΥΣΙΑΣ
ΤΟΥ ΑΠΟΒΙΩΣΣΑΝΤΟΣ ΝΙΚΟΥ Σ. ΤΟΓΚΙΔΗ.

Αιτητές.

v.

ΚΥΠΡΙΑΚΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ, ΜΕΣΩ

1. ΥΠΟΥΡΓΟΥ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ,
2. ΕΦΟΡΟΥ ΦΟΡΟΥ ΚΛΗΡΟΝΟΜΙΩΝ,

Καθ' ων η αίτηση.

(Υπόθεση Αρ. 702/87).

Διοικητική πράξη — Τεκμήριο νομιμότητας — Δικονομικές συνέπειες
— Ειδικά η απόδειξη του υπερβολικού χαρακτήρα φόρου κληρονομιάς.

Φορολογία — Φορολογία κληρονομιών — Χρέη σε συγγενείς του αποβιώσαντα πρέπει να τεκμηριώνονται σύμφωνα με το Άρθρο 25(β) των περί Φορολογίας των Κληρονομιών Νόμων 1962-1986. 5

Φορολογία — Φορολογία κληρονομιών — Ακίνητα της κληρονομιάς — Εκτίμηση της αξίας τους — Δέουσα έρευνα — Βάρος αποδείξεως κληρονομιάς — Περιστάσεις τήρησης της νομιμότητας στην κριθείσα περίπτωση. 10

Οι αιτητές αμφισβήτησαν το ύψος του φόρου κληρονομιών που επεβλήθη στην κληρονομιά που διαχειρίστηκαν. 15

Το Ανώτατο Δικαστήριο, απορρίπτοντας την προσφυγή, αποφάσισε ότι:

1. Αποτελεί βασική αρχή του Διοικητικού Δικαίου, ότι μία πράξη, 20

τεκμαίρεται νόμιμη μέχρι αποδείξεως του αντιθέτου. Δηλαδή, ο αιτητής φέρει το βάρος της αποδείξεως, προκειμένου να πείσει το Δικαστήριο να επέμβει και να ελέγξει τη νομιμότητα της διοικητικής πράξεως.

5

Ειδικότερα, στις υποθέσεις επιβολής Φόρου Κληρονομιάς, προνοείται από τη σχετική νομοθεσία, ότι το βάρος της αποδείξεως στο Δικαστήριο, ότι η επιβληθείσα φορολογία είναι υπερβολική, ανήκει στο πρόσωπο που προσβάλλει την απόφαση (Βλέπε Άρθρο 42(2) του Περί Φορολογίας των Κληρονομιών Νόμου του 1962-1986).

10

2. Χρέη σε συγγενείς του αποθανόντας, πρέπει να τεκμηριώνονται σύμφωνα με τις πρόνοιες του Άρθρου 25(β) των Περί Φορολογίας των Κληρονομιών Νόμων 1962-1986.

15

3. Ο Έφορος Φόρου Κληρονομιών έκαμε τη δέουσα έρευνα, για την αξία των επιδικων κτημάτων και ορθά έλαβε υπόψη του τόσο τις αξίες που έχουν καθοριστεί από τους ίδιους τους αιτητές, όσον και την εκτίμηση που έγινε από το Επαρχιακό Κτηματολόγιο Λευκωσίας. Δυστυχώς, οι αιτητές δεν παρουσίασαν στον Έφορο Φόρου Κληρονομιών, καμία εκτίμηση από δικό τους εκτιμητή, για να τη λάβει υπόψη του, όταν θα αποφάσιζε την αξία των επιδικων κτημάτων. Κατά συνέπεια, η απόφαση του Καθ' ου η αίτηση, να καθορίσει την αγοραία αξία των επίδικων κτημάτων σε £26.875,- ήταν εύλογα επιτρεπτή.

20

25

Η προσφυγή απορρίπτεται χωρίς έξοδα.

30 *Αναφερόμενες υποθέσεις:*

Coussoumides v. Republic (1966) 3 C.L.R. 1,

Makrides v. Republic (1967) 3 C.L.R. 147,

35

Georghiades v. Republic (1980) 3 C.L.R. 525,

Ionides and Another v. Republic (1983) 3(B) C.L.R. 1049.

40 **Προσφυγή.**

Προσφυγή εναντίον της απόφασης του Εφόρου Φόρου Κληρονομιών με την οποία επιβλήθηκε φόρος κληρονομιών ύψους £20.418,- επί της περιουσίας του αποβιώσαντα Νίκου Σ. Τογκίδη.

Μ. Παπαμιχαήλ, για τους Αιτητές.

Γ. Λαζάρου, Δικηγόρος της Δημοκρατίας, για τους Καθ' ων η αίτηση.

Cur. adv. vult. 5

ΚΟΥΡΡΗΣ, Δ.: Με την προσφυγή αυτή, οι αιτητές προσβάλλουν την απόφαση του Καθ' ου η αίτηση, Εφόρου Φόρου Κληρονομιών, με ημερομηνία 25/6/1987, με την οποία επιβλήθηκε φόρος κληρονομιών ύψους ΛΚ20,418, επί της περιουσίας του αποβιώσαντα Νίκου Σ. Τογκίδη. 10

Οι αιτητές είναι διαχειριστές της περιουσίας του Νίκου Σ. Τογκίδη, που απεβίωσε στις 14/2/1981. Ήταν έμπορος το επάγγελμα και ενοικίαζε κατάστημα στην Οδό Λήδρας, στο οποίο, σύμφωνα με τον ισχυρισμό των αιτητών, εργοδοτείτο από αυτόν και η σύζυγός του, Ανδρούλλα Τογκίδου. 15

Τα ερωτήματα που εγείρονται στην παρούσα υπόθεση, είναι τα εξής: 20

(1) Αν ορθά ο Καθ' ου η αίτηση, περιέλαβε στην περιουσία του αποθανόντα, τα κτήματα με αριθμό εγγραφής Β168, Β501 και Β502.

(2) Αν η εκτίμηση της αξίας ορισμένων κτημάτων του ήταν σωστή, και 25

(3) Αν ήταν ορθή η απόφαση του Καθ' ου η αίτηση, ότι υπήρχαν χρεώστες καθώς και αν έγινε σωστή εκτίμηση της αξίας της επίπλωσης του καταστήματος του αποθανόντα. 30

Αποτελεί βασική αρχή του Διοικητικού Δικαίου, ότι μια πράξη, τεκμαίρεται νόμιμη μέχρι αποδείξεως του αντιθέτου. Δηλαδή, ο αιτητής φέρει το βάρος της αποδείξεως, προκειμένου να πείσει το Δικαστήριο να επέμβει και να ελέγξει τη νομιμότητα της διοικητικής πράξεως [Βλέπε *Coussoumides v. The Republic* (1966) 3 C.L.R. 1, *Rallis Makrides v. The Republic* (1967) 3 C.L.R. 147 και *Lilian Georghiades v. The Republic* (1980) 3 C.L.R. 525.] 35

Ειδικότερα, στις υποθέσεις επιβολής Φόρου Κληρονομιάς, προνοείται από τη σχετική νομοθεσία, ότι το βάρος της αποδείξεως στο Δικαστήριο, ότι η επιβληθείσα φορολογία είναι υπερβολική, ανήκει στο πρόσωπο που προσβάλλει την απόφαση (Βλέπε άρθρο 42(2) του Περί Φορολογίας των Κληρονομιών Νόμου του 1962-1986). 40

- Η θέση των αιτητών, όπως προβάλλεται στην αίτηση ακυρώσεως και στη γραπτή αγόρευση του δικηγόρου τους, είναι πως τα κτήματα με αριθμό εγγραφής Β168, Β501 και Β502, κακώς συμπεριελήφθησαν στην περιουσία του αποβιώσαντα, δεδομένου
- 5 ότι αγοράστηκαν και ανήκουν στη σύζυγό του και/ή αγοράστηκαν από τον αποβιώσαντα για λογαριασμό της συζύγου του και συνεπώς η απόφαση του Καθ' ου η αίτηση, είναι εσφαλμένη και πρέπει να ακυρωθεί.
- 10 Είμαι της γνώμης, ότι ισχυρισμός αυτός, δεν ευσταθεί, γιατί οι αιτητές δεν παρουσίασαν στον Καθ' ου η αίτηση, οποιοδήποτε αποδεικτικό στοιχείο, που να υποστηρίζει ότι τα πιο πάνω κτήματα, αγοράστηκαν από τη σύζυγο του αποβιώσαντα και/ή από τον αποβιώσαντα για λογαριασμό της συζύγου του. Περαιτέρω, ο ισχυρισμός ότι τα πιο πάνω κτήματα, αγοράστηκαν από τον αποβιώσαντα για λογαριασμό της συζύγου του, όχι μόνο δεν υποστηρίζεται από
- 15 αποδεικτικά στοιχεία, αλλά και έρχεται σε αντίθεση με τη δήλωση των αιτητών, ημερομηνίας 10/2/83 (Τεκμήριο 1), στην οποία αναφέρουν ότι τα πιο πάνω κτήματα, αγοράστηκαν από την ίδια τη σύζυγο του αποβιώσαντα. Το γεγονός ότι, τα 3 αυτά κτήματα, έγινα αποδεκτά από τον Έφορο Φόρου Εισοδήματος, ότι ανήκουν στη σύζυγο του αποβιώσαντα, είναι άσχετο με την παρούσα υπόθεση, για το λόγο ότι ο Έφορος Φόρου Εισοδήματος, δεν ενδιαφερόταν ποιο
- 20 πρόσωπο ήταν ο ιδιοκτήτης των οικοπέδων, αλλά ποιο πρόσωπο πλήρωσε το τίμημα της πώλησης και ως εκ τούτου δεν εξέτασε σε ποιο πρόσωπο ανήκαν στην πραγματικότητα τα οικοπέδα.
- 25

- Σχετικά με την απαίτηση των αιτητών, ότι τα 3 αυτά κτήματα πρέπει να θεωρηθούν ως αντιμισθία της συζύγου του αποβιώσαντα και ως εκ τούτου, να θεωρηθεί ότι πρόκειται για ποσό οφειλόμενο προς αυτή και να αφαιρεθεί από το φορολογητέο ποσό, δεν μπορεί να ευσταθήσει, για το λόγο ότι χρέη σε συγγενείς του αποθανόντα, πρέπει να τεκμηριώνονται σύμφωνα με τις πρόνοιες του άρθρου 25(β) των Περί Φορολογίας των Κληρονομιών Νόμων 1962-1986
- 30 (Βλέπε *Ionides and Another v. The Republic* (1983) 3 C.L.R. 1049). Και οι αιτητές δεν τεκμηρίωσαν την απαίτησή τους.
- 35

- Περαιτέρω, ο αποβιώσας, σύμφωνα με τον ισχυρισμό του δικηγόρου των καθ' ων η αίτηση, ουδέποτε δήλωσε για σκοπούς
- 40 Φόρου Εισοδήματος, ότι η σύζυγός του εργαζόταν στην επιχείρησή του ή ότι οποιοδήποτε ποσό οφειλόταν προς αυτή ως μισθός. Κατά συνέπεια, ήταν εύλογα επιτρεπτό στον Καθ' ου η αίτηση, να καταλήξει στην απόφαση ότι τα πιο πάνω κτήματα, ανήκαν στην περιουσία του αποβιώσαντα Νίκου Σ. Τογκίδη.

Αναφορικά με το δεύτερο λόγο που προβάλλουν οι αιτητές ότι η συνολική αξία των κτημάτων, συμφώνως των εκτιμήσεων του Επαρχιακού Κτηματολογίου Λευκωσίας και ανεξαρτήτων εκτιμητών, δεν υπερέβαινε τις ΛΚ10,000 κατά το χρόνο του θανάτου του Νίκου Σ. Τογκίδη και ότι αυθαίρετα ο Έφορος Φόρου Κληρονομιών, απεφάσισε ότι η αξία τους ανέρχεται σε ΛΚ26,875, ο δικηγόρος των καθ' ων η αίτηση, αντέκρουσε τον ισχυρισμό αυτό, και είπε ότι οι εκτιμήσεις που έγιναν από το Κτηματολόγιο, αφορούσαν αξίες κατά την 1/1/1980. Περιπλέον, είπε, σύμφωνα με τις εκτιμήσεις αυτές, η συνολική αξία των πιο πάνω κτημάτων, είχε υπολογισθεί σε ΛΚ19,700 και όχι ΛΚ10,000, που ισχυρίζεται ο δικηγόρος των αιτητών. Ισχυρίστηκε δε, ότι οι εκτιμήσεις των κτημάτων από τον Καθ' ου η αίτηση, αφορούν αξίες κατά την 14/2/1981, ημερομηνία θανάτου του αποβιώσαντα Νίκου Σ. Τογκίδη.

Υπέβαλε στο Δικαστήριο, ότι η απόφαση του Καθ' ου η αίτηση, να καθορίσει την αγοραία αξία των επιδικών κτημάτων σε ΛΚ26,875, λήφθηκε κατόπιν της δέουσας έρευνας όλων των παραγόντων που σχετίζονται και επηρεάζουν την αξία των ακινήτων.

Ο δικηγόρος των αιτητών, τόνισε ότι για άλλα κτήματα του αποβιώσαντα, τα οποία βρίσκονται πολύ κοντά ή και εφάπτονται των πιο πάνω αναφερθέντων κτημάτων και τα οποία έχουν τα ίδια νομικά και φυσικά χαρακτηριστικά, έχουν δοθεί οι ίδιες αξίες κατά σκάλαν, με τα κτήματα στα οποία οι αιτητές ενίστανται. Οι αξίες αυτές, καθορίστηκαν από τους ίδιους τους αιτητές, και έχουν γίνει αποδεκτές από τον Καθ' ου η αίτηση. Επίσης, ο δικηγόρος των καθ' ων η αίτηση, ισχυρίστηκε ότι οι αιτητές, δεν παρουσίασαν καμιά εκτίμηση των κτημάτων, από ανεξάρτητους εκτιμητές.

Η θέση του δικηγόρου των καθ' ων η αίτηση, είναι ότι δεν μπορεί να γίνει αποδεκτό από το Δικαστήριο, ότι η αξία των κτημάτων αυτών, μέσα σε ένα χρόνο (δηλαδή μέχρι την ημερομηνία του θανάτου του Νίκου Σ. Τογκίδη στις 14/2/1981) αυξήθηκε τρομακτικά, για να γίνει από ΛΚ19,700 σε ΛΚ26,875, όπως η εκτίμηση του Εφόρου Φόρου Κληρονομιών. Εξάλλου, είπε ο δικηγόρος των αιτητών, ο Έφορος Φόρου Κληρονομιών, όφειλε να κάνει τις δικές του εκτιμήσεις και δεν θα έπρεπε να βασισθεί, ούτε στις εκτιμήσεις του Επαρχιακού Κτηματολογίου Λευκωσίας, ούτε στις τιμές που δόθηκαν από τους αιτητές, για άλλα κτήματα, πράγμα το οποίο παρέλειψε να κάνει.

Είμαι της γνώμης, ότι ο Έφορος Φόρου Κληρονομιών, έκαμε τη δέουσα έρευνα, για την αξία των επιδικών κτημάτων και ορθά

έλαβε υπόψη του τόσο τις αξίες που έχουν καθορισθεί από τους ίδιους τους αιτητές, όσον και την εκτίμηση που έγινε από το Επαρχιακό Κτηματολόγιο Λευκωσίας. Δυστυχώς, οι αιτητές δεν παρουσίασαν στον Έφορο Φόρου Κληρονομιών, καμία εκτίμηση από δικό τους εκτιμητή, για να τη λάβει υπόψη του, όταν θα αποφάσιζε την αξία των επιδίκων κτημάτων. Κατά συνέπεια, η απόφαση του Καθ' ου η αίτηση, να καθορίσει την αγοραία αξία των επιδίκων κτημάτων σε ΛΚ26,875, ήταν εύλογα επιτρεπτή.

5
10
15
20
25
30
35
40

Θα εξετάσω τώρα, το θέμα κατά πόσον η απόφαση του Καθ' ου η αίτηση, σχετικά με τους χρεώστες και την αξία της επίπλωσης, είναι αυθαίρετη. Όσον αφορά τους χρεώστες, κατά το κλείσιμο των φορολογικών υποχρεώσεων του αποβιώσαντα, με το Γραφείο Φόρου Εισοδήματος, οι αιτητές αποδέκτηκαν όπως υπολογισθούν κατά την ημέρα του θανάτου, χρεώστες ΛΚ2,000 ποσό το οποίο υπήρχε και από παλιά. Οι αιτητές, ζήτησαν όπως ποσόν ΛΚ1,000 θεωρηθεί ως ανείσπρακτο, για το λόγο ότι μεγάλο μέρος, οφειλόταν από πρόσφυγες.

Παρόλο που το Γραφείο Φόρου Εισοδήματος, δεν αποδέχτηκε το αίτημα αυτό, εντούτοις ο Καθ' ου η αίτηση, θεώρησε λογικό, να υπολογίσει μόνο ΛΚ1,000 για σκοπούς Φόρου Κληρονομιάς, και νομίζω ότι ήταν εύλογα επιτρεπτό για τον Έφορο Φόρου Εισοδήματος να καταλήξει στην απόφαση αυτή.

Τέλος, ο δικηγόρος των αιτητών, ισχυρίστηκε ότι είναι αυθαίρετο και αδικαιολόγητο το συμπέρασμα του Εφόρου Φόρου Κληρονομιών, όσον αφορά την αξία επίπλωσεως του καταστήματος του αποθανώντα σε ΛΚ220.00. Αποδέχομαι τη θέση των καθ'ων η αίτηση, ότι η επίπρωση του καταστήματος που υπολογίσθηκε στο ποσό των ΛΚ220.00, έγινε μετά από δέουσα έρευνα έχοντας υπόψη και το είδος του καταστήματος που διατηρούσε ο αποθανών.

Ενόψει των πιο πάνω, είμαι της γνώμης, ότι κανένας από τους προβαλλόμενους λόγους για ακύρωση της επιδικης απόφασης δεν ευσταθεί. Η απόφαση του Καθ' ου η αίτηση, ήταν εύλογα εφικτή και η προσφυγή αποτυγχάνει και απορρίπτεται χωρίς έξοδα.

Η προσφυγή απορρίπτεται χωρίς έξοδα.